

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

TEN/559
Sähköliherkkyys

Bryssel 19. joulukuuta 2014

"Liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaoston

LAUSUNTOLUONNOS

aiheesta

Sähköliherkkyys

(oma-aloitteinen lausunto)

Esittelijä: **Bernardo Hernández Bataller**

"Liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaoston jäsenille

HUOM. Asiakirjaa käsitellään **7. tammikuuta 2015 kello 10.30** alkavassa kokouksessa. **Muutosehdotusten** kääntäminen edellyttää, että ne toimitetaan erityisjaoston sihteeristöön kirjallisina (ten@eesc.europa.eu) viimeistään **22. joulukuuta 2014 kello 10.00**.

Asiakirja toimitettu käännettäväksi 15.12.2014

Hallintovirkamies: Martin Schneider

Valmisteluryhmä:
"sähköliherkkyys"

Puheenjohtaja: Cveto Stantič (SL-I) (62 art. – Csuport)

Esittelijä: Bernardo Hernández Bataller (ES-III)

Jäsenet: Curtis (UK-II)
Hadjiysky (BG-I)
Hencks (LU-II)
Kokalov (BG-II)
Longo (IT-III) (62 art. – Trantina)
Mordant (BE-II)
Morkis (LT-I)
Páleník (SK-III)
Pegado Liz (PT-III)
Pigal (FR-III)
Polica (IT-II)
Simons (NL-I)
Stoev (BG-I)

Asiantuntija:

Alejandro Salcedo (esittelijän asiantuntija)

< päätti <. <kuuta < Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen < artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Sähköliherkkyys
(oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa <. <kuuta <.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi <.-<. <kuuta < pitämässään <. täysistunnossa (<kuun <. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin < ääntä puolesta ja < vastaan <:n pidättyessä äänestämästä.

*

* *

1. **Päätelmät ja suositukset**

- 1.1 Yhä useammat ihmiset kärsivät sähköliherkkyudestä, joka johtuu teknologian viime vuosina tapahtuneen leviämisen aiheuttamasta altistumisesta sähkömagneettisille kentille. Tähän ryhmään kuuluvat ihmiset, joiden määrä on kasvussa, kärsivät yleensä terveysongelmien lisäksi myös siitä, että heidän mahdollisuutensa käyttää monia julkisia ja yksityisiä tiloja (kirjastoja, sairaaloita ja jopa julkisia kulkuvälineitä) ja varsinkin rakennuksia, joihin on asennettu langatonta teknologiaa levittäviä laitteita, ovat rajoittuneet.
- 1.2 Nämä henkilöt saattavat toisinaan kohdata ymmärtämättömyyttä ja skeptistä suhtautumista, kun lääkärit eivät tee oikeaa diagnoosia ja tarjoa asianmukaista hoitoa. Lisäksi on paljon muita henkilöitä, jotka eivät ole tietoisia terveysongelmiensa mahdollisista syistä.
- 1.3 Koska tieteelliset lausunnot eivät ole lähellekään yksimielisiä ja altistumisen enimmäistasojen määrittelyyn osallistuvien tieteellisten elinten jäsenillä saattaa olla eturistiriitoja, näiden elinten riippumattomuutta on tarpeen vahvistaa.
- 1.4 Sähköliherkkyys on monitahoinen ongelma, jonka ratkaiseminen edellyttää sekä lainsäädäntötoimien että muuntyyppisten toimenpiteiden yhdistelmää. Perusoikeuksien tasolla on ristiriita yhtäältä sähköliherkkyudestä kärsivien henkilöiden oikeuksien, ruumiillisen koskemattomuuden ja terveyden ja toisaalta tiedonvälityksen vapauden välillä. Nämä oikeudet olisi otettava huomioon hyväksyttäessä asiaa koskevaa lainsäädäntöä. ETSK kannattaa sellaisen suojaavan sitovan lainsäädännön hyväksymistä, jolla vähennetään tai lievennetään ihmisten altistumista sähkömagneettisille kentille sen mukaisesti, mitä käsillä

olevassa lausunnossa todetaan merkitsemisjärjestelmästä, vakuutuksista, mainonnasta, työelämään liittyvien riskien hallinnan parantamisesta, tuoterekisteristä, riskejä koskevasta neuvonnasta ja tiedottamisesta sekä alue- ja ympäristösuunnittelusta.

- 1.5 EU:n on autettava sähköliherkkyydestä nykyisin kärsiviä ryhmiä ja rajoitettava altistumista aiheuttavia kenttiä ottaen huomioon tässä lausunnossa esitetyt ehdotukset, erityisesti sen, että tällainen altistuminen tunnustetaan alentuneen toimintakyvyn ja ympäristön aiheuttaman sairauden syyksi. Lisäksi on estettävä tällaisten henkilöryhmien asteittainen kasvu kyseistä teknologiaa hyödyntävien laitteiden yleistymisen seurauksena.
- 1.6 ETSK korostaa, että varovaisuusperiaatetta on sovellettava tehokkaammin ja otettava huomioon sähkömagneettisten kenttien muista kuin lämpövaikutuksista johtuvien biologisten vaikutusten riskit. On myös tärkeää edistää tutkimusta alalla, sillä kyseessä on mahdollisen edistyksen mukaan muuttuva aihealue. ETSK kannattaa työntekijöiden terveyden suojelun korkean tason varmistamista parannuksilla, jotka on mahdollista toteuttaa kohtuullisin kustannuksin, ja tämä periaate olisi sisällytettävä EU:n lainsäädäntöön.

2. Johdanto

- 2.1 Viime vuosina on ilmoitettu haitallisista terveysvaikutuksista, joiden katsotaan johtuvan sähkömagneettisten aaltojen jatkuvasta lisääntymisestä jokapäiväisessä elämässämme. Nykyisellään ongelma muistuttaa tietyllä tavalla asbestia ja sen käyttöä rakennuksissa koskevaa ongelmaa: aluksi vaadittiin "kiistatonta tieteellistä näyttöä", mikä johti voimakkaasti eriaisiin tieteellisiin näkemyksiin, ja myöhemmin asbestin aiheuttama terveysvaara tunnustettiin.
- 2.2 Nykyisin katsotaan, että matkapuhelinten ja WiFi-laitteiden kaltaisten jokapäiväisten laitteiden lähettämälle säteilylle altistumisesta aiheutuva sähköliherkkyys, joka kuuluu osana niin sanottuun idiopaattiseen ympäristöherkkyyteen (*Idiopathic Environmental Intolerance, IEI*), voi johtaa pysyvään vammautumiseen, sillä on kohtuullista näyttöä siitä, että säteily voi aiheuttaa siitä kärsiville siinä määrin anatomisia tai toiminnallisia häiriöitä, että heidän työkykynsä alenee tai he menettävät sen täysin. Maailman terveysjärjestön WHO:n erityiselin Kansainvälinen syöväntutkimuskeskus on tutkinut matkapuhelinten lähettämien radiotaajuuksien mahdollisesti aiheuttamaa syöpäriskiä. Myös kaksi muuta kansainvälistä elintä (ICNIRO ja IEZZ) on laatinut suuntaviivoja työntekijöitä ja suurta yleisöä koskevasta altistuksen raja-arvoista.
- 2.3 Kansainväliset organisaatiot, kuten Euroopan neuvosto¹ ja Maailman terveysjärjestö, ovat suosituksissaan vahvistaneet sähköliherkkyyden olemassaolon sairautena, joka voi estää ammatin harjoittamisen.

¹ Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselma nro 1815.

- 2.4 Vuodesta 1930 lähtien yliopistot koko maailmassa ovat julkaisseet aiheesta niin monia tutkimuksia, että vuonna 2011 WHO myönsi korkeataajuisten sähkömagneettisten kenttien aiheuttavan mahdollisesti syöpäriskiä, kuten se jo oli myöntänyt matalataajuisten magneettikenttien osalta. Tieteellistä yksimielisyyttä ei asiassa ole kuitenkaan vielä saavutettu.
- 2.5 Tämän lisäksi myös Euroopan parlamentti² käsitteli ongelmaa 2. huhtikuuta 2009 ja 27. toukokuuta 2011 antamissaan päätöslauselmissa ja vaati nykyistä tehokkaampia suojelutoimenpiteitä.
- 2.6 Eräissä jäsenvaltioissa (esimerkiksi Espanjassa ja Italiassa) on tuomioistuimen päätöksiä, joissa tunnustetaan sähkö- ja ympäristöyliherkkyys pysyvästi täysin työkyvyttömäksi julistamisen perusteeksi. Joissain valtioissa se katsotaan työperäiseksi sairaudeksi, toisissa taas toimintakyvyn alenemiseksi.
- 2.7 Lisäksi Itävallan lääkäriliitto julkaisi 3. maaliskuuta 2012 sähköyliherkkyuden diagnosointia ja hoitoa koskevia ohjeita "sähkömagneettisiin kenttiin liittyvien sairauksien ja terveysongelmien" yhteydessä.
- 2.8 Kyseisestä oireyhtymästä kärsivien henkilöiden määrä kasvaa jatkuvasti, ja lisäksi he voivat toisinaan kohdata ymmärtämättömyyttä ja skeptistä suhtautumista, kun lääkärit eivät käsittele ongelmaa ammattimaisesti. Sen vuoksi on tärkeää toteuttaa toimenpiteitä, joiden avulla estetään tästä ongelmasta kärsivien määrän kasvu ja siitä nykyisin kärsivien sosiaalinen syrjäytyminen.

3. **Sähköyliherkkyys syndrooman oirenmukaisena diagnoosina**

- 3.1 Sähköyliherkkyuden mahdollisia oireita ovat päänsärky, krooninen väsymys, toistuvat tulehdukset, keskittymisvaikeudet, unohtelu, masentuneisuus ilman ilmeistä syytä, ihomuutokset, ärtyisyys ja nukkumisvaikeudet, sydänongelmat, verenkierto-ongelmat, sekavuus, nenän tukkoisuus, sukupuolivietin heikkeneminen, kilpirauhasen toimintahäiriöt, silmien kutina, tinnitus, lisääntynyt virtsaamistarve, hermostuneisuus, hiussuonien hauraus, käsien ja jalkojen palelu ja lihasjäykkyys. Näitä oireita esiintyy tai ne voimistuvat henkilön oleskellessa sähkölaitteiden, muuntajien, matkapuhelinmastojen ja/tai muiden säteilylähteiden läheisyydessä.
- 3.2 Säteilystä kärsivillä henkilöillä ei sitä vastoin ole mitään ongelmia, kun he eivät altistu sähkömagneettisille kentille. Tästä voidaan päätellä, että kaikki säteilyn aiheuttamat toistuvat sairaudet, jotka lievenevät tai katoavat henkilön poistuessa niitä aiheuttavan lähteen läheltä, ovat sähköyliherkkyyttä, vaikka eräiden lääkärien mukaan ei ole olemassa tieteellistä näyttöä suorasta syy-yhteydestä. Tässä asiakirjassa tarkastelun kohteena ovat seuraukset, joita

² Euroopan parlamentin 2. huhtikuuta 2009 ja 27. toukokuuta 2011 antamat päätöslauselmat.

ongelmasta kärsiville aiheutuu heidän tilanteensa vuoksi, eikä niinkään tilanteen aiheuttanut syy.

- 3.3 Sähköliherkkyydestä kärsivien henkilöiden elämänlaatu huononee merkittävästi paitsi oireyhtymään liittyvien fyysisten oireiden vuoksi myös siksi, että tarve välttää tällaista altistumista muuttaa täysin heidän elämänsä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että heidän on vältettävä lähes kaikkia julkisia tiloja, kuten liikennevälineitä, sairaaloita ja kirjastoja ja jopa omia asuntojaan välttääkseen terveydelliset haittavaikutukset. Tämä on ristiriidassa myös EU:n perusoikeuskirjaan kirjattujen oikeuksien kanssa.

4. Sähköliherkkyyden alkuperä

- 4.1 On tarpeen toteuttaa ehkäiseviä toimia kotona ja työpaikalla tapahtuvan altistumisen määrittämiseksi ja minimoimiseksi, jotta edetään kohti tavoitetta elämisestä alueilla, joilla sähkömagneettista saastetta ei ole (nk. valkeat alueet). Tavallisimmat sähkömagneettisen saasteen lähteet ovat matkapuhelinmastot, langattomat puhelimet ja WiFi-reitittimet sekä kotiin asennetut kotitalouskoneet ja -laitteet (televisio, tietokone jne.).

- 4.1.1 Ne kaikki lähettävät mikroaalloja jatkuvasti (24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa) siellä, mihin ne asennetaan. Lisäksi tiedonsiirtoteknologian nykyinen käyttö älypuhelimilla sekä WiFi- ja bluetooth-tekniikalla altistaa ihmisiä jatkuvasti suurille määrille sähkömagneettista säteilyä.

5. Sähköliherkkyyden vaikutukset

- 5.1 Sähköliherkkyyttä esiintyy eritasoisena. Sen paranevat muodot ovat sähköherkkyyden lieviä muotoja. Kun altistuminen on kestänyt kauan, henkilö herkistyy (esimerkiksi matkapuhelinmastojen) lähtötaajuuksille.

- 5.2 Myöhemmin, kun oireyhtymä etenee, henkilö herkistyy myös muille sähkömagneettisen säteilyn lähteille (kuten WiFi-reitittimille, tietokoneille tai loisteputkille).

- 5.3 On syytä ottaa huomioon, että monet tapaukset ovat seurausta jatkuvasta altistumisesta sähkömagneettisille aalloille, ja oireet ilmestyvät pitkällä aikavälillä. Tästä syystä on tehostettava toimia näiden vaikutusten torjumiseksi sitä mukaa, kun tutkimukset tuovat enemmän varmaa tietoa tästä ongelmasta.

- 5.4 Työterveyden alalla on tärkeää olla jättämättä mitään työntekijäryhmää ulkopuolelle, ja EU:n lainsäädännön aukot, jotka liittyvät työntekijöiden altistumiseen sähkömagneettisille kentille, on tukittava. Ryhmät, jotka eivät perinteisesti ole altistuneet näille riskeille, ovat yhä huolestuneempia, koska langattomien laitteiden asentaminen toimistorakennuksiin yleistyy, ja tästä syystä olisi toteutettava toimenpiteitä tällaisen jatkuvan altistumisen lieventämiseksi.

Useimmat sähköliherkkyystapaukset ovat työperäisiä, vaikka matkapuhelinten ja WiFi-laitteiden yleistymisen johdosta on nykyisin havaittavissa myös muita kehityssuuntia.

- 5.5 Työntekijöiden suojeleminen pitkän aikavälin vaikutusten riskiltä on yksi huolenaihe, ja koska "lopullista tieteellistä näyttöä" ei ole – joskin eräät tieteelliset tutkimukset vahvistavat, että sähkömagneettiset kentät vaikuttavat haitallisesti työntekijöiden elimistöön –, viranomaisten olisi toteutettava toimenpiteitä tällaisten vaikutusten välttämiseksi. Kuten ETSK on jo aiemmin todennut³, altistumisen enimmäistasot määrittelevissä elimissä työskentelevien tutkijoiden toiminta on muutettava avoimemmaksi ja riippumattommaksi, jotta voidaan taata objektiivisuus.

6. Sähkömagneettiset kentät matkapuhelinliikenteessä

- 6.1 Nykyisin matkapuhelimet ovat kiinteä osa nykyaikaista televiestintäjärjestelmää. Monissa maissa niitä käyttää yli 50 prosenttia väestöstä, ja niiden markkinat kasvavat nopeasti. Vuoden 2009 lopussa koko maailmassa oli noin 6,9 miljardia matkapuhelinliittymää. Eräillä alueilla ne ovat luotettavimpia tai ainoita saatavilla olevia puhelimia.
- 6.2 Matkapuhelinten käyttäjien suuren määrän vuoksi on tärkeää tutkia, ymmärtää ja seurata tarkasti niiden mahdollisia vaikutuksia kansanterveyteen ja oireista kärsivien sosiaaliseen integraatioon.
- 6.3 Matkapuhelimet ovat heikkotehoisia radiotaajuuslähettämiä, jotka toimivat 450–2 700 MHz:n taajuusvälillä ja joiden huipputeho vaihtelee 0,1 watista 2 wattiin.
- 6.3.1 Hands-free-laitteet mahdollistavat puhelimen pitämisen erillään päästä ja ruumiista puhelun aikana, ja niiden käytön lisäksi myös puhelujen määrän ja keston vähentäminen pienentää altistumisen määrää.
- 6.3.2 Myös muut langattomat verkot, kuten langattomat lähiverkot, jotka mahdollistavat erittäin nopean internetyhteyden ja muiden palvelujen käytön, yleistyvät jatkuvasti kodeissa, toimistoissa ja monissa julkisissa tiloissa (WiFi-verkot ja WiMAX-ympäristöt lentokentillä, kouluissa ja asuin- ja kaupunkialueilla).

7. Sähkömagneettiset kentät Euroopan unionin oikeuskehyksessä

Euroopan unionin tasolla on hyväksytty seuraavat sähkömagneettisia kenttiä koskevat säädökset:

³ ETSK:n täysistunnossa 8. marraskuuta 2011 hyväksymä lausunto, [EUVL C 43, 15.2.2012](#).

- 7.1 Neuvoston suosituksella 1999/519/EY, annettu 12. heinäkuuta 1999, väestön sähkömagneettisille kentille altistumisen rajoittamisesta⁴, on tarkoitus täydentää kansallisia toimia terveyden edistämiseksi. Sen tavoitteena on luoda parhaaseen saatavissa olevaan tieteelliseen näyttöön perustuva järjestelmä, jolla rajoitetaan suuren yleisön altistumista "sähkömagneettisille kentille", ja tarjota perusta tilanteen seuraamiselle.
- 7.2 Sitovista säädöksistä tärkeimmät ovat seuraavat:
- 7.2.1 Direktiivi 1999/5/EY⁵.
- 7.2.2 Direktiivi 2013/35/EY⁶.
- 7.2.3 Direktiivi 2006/95/EY⁷, jolla varmistetaan, että suuri yleisö ja erityisesti työntekijät eivät altistu vuoden 1999 suosituksessa asetettuja tasoja suuremmalle säteilylle.
- 7.2.4 Päätös N:o 243/2012/EU⁸ monivuotisen radiotaajuuspoliittisen ohjelman perustamisesta.
- 7.3 Tutkimuksen osalta sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevassa Euroopan unionin ohjelmassa yhdistetään olemassa olevat ohjelmat, ja sen yleisillä tavoitteilla pyritään vahvistamaan työllisyyttä sekä sosiaali- ja työoloja koskevien unionin tavoitteiden omaksumista ja tukemaan sosiaalisen suojelun järjestelmien ja asianmukaisten, saavutettavien ja tehokkaiden työmarkkinoiden kehittämistä.
- 7.4 Tämä ei rajoita kahdeksannen tutkimuksen puiteohjelman tai Horisontti 2020 -ohjelman sisältämiä välineitä sähkömagneettisten kenttien tutkimusta varten. Tutkimustoimintaa olisi kuitenkin edistettävä ja helpotettava, jotta sekä tutkimuskeskukset että yritykset voivat tuottaa laadukkaita työpaikkoja.
- 7.5 ETSK on ilmaissut huolensa näistä kysymyksistä edellä mainituista säännöksistä niiden laatimisprosessin aikana antamissaan lausunnoissa⁹ ja kannattanut ei-ionisoivalle säteilylle altistumisen minimoimista.
- 7.6 Espanjassa ollaan tekemässä eurooppalaista kansalaisaloitetta sen puolesta, että EU sääntelisi lainsäädännöllä sähköyliherkkyydestä kärsivien henkilöiden suojelua siten, että heidät

4 [EYVL L 199, 30.7.1999, s. 59–70.](#)

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, annettu 9. maaliskuuta 1999, [EYVL L 91, 7.3.1999, s. 10.](#)

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, annettu 26. kesäkuuta 2013, [EUVL L 179, 29.6.2013, s. 1.](#)

7 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, annettu 12. joulukuuta 2006, [EUVL L 374, 27.12.2006, s. 10.](#)

8 Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös, annettu 14. maaliskuuta 2012, [EUVL L 81, 21.3.2012, s. 7.](#)

9 Ks. muun muassa lausunnot TEN/308 ja TEN/434-435 (CES 362/2011), joka hyväksyttiin täysistunnossa 16. helmikuuta 2011 ([EUVLC 107, 6.4.2011, s. 53](#)), tai ETSK:n lausunto, joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä [EUVL C 43, 15.2.2012, s. 47.](#)

voidaan tunnustaa toimintahäiriöstä tai ympäristön aiheuttamasta sairaudesta kärsiviksi. ETSK odottaa kiinnostuneena tämän eurooppalaisen kansalaisaloitteen esittämistä ja kehottaa järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa käyttämään sitä osallistumisen välineenä.

8. Yleistä

8.1 Sähköliherkkyys on monitahoinen ongelma, jonka ratkaiseminen edellyttää sekä lainsäädäntötoimien että muuntyyppisten toimenpiteiden yhdistelmää. Perusoikeuksien tasolla ovat keskenään ristiriidassa yhtäältä sähköliherkkyudesta kärsivien henkilöiden ihmisarvo ja ruumiillinen koskemattomuus sekä heidän vapautta ja terveyttä koskeva oikeutensa, jotka lisäksi vaikuttavat oikeuteen työhön ja ammatinharjoittamisen vapauteen sekä syrjinnän kieltoa koskevaan oikeuteen ja terveyden suojeluun, ja toisaalta tiedonvälityksen vapaus ja elinkeinovapaus. Nämä molemmat oikeuksien ryhmät olisi otettava huomioon niiden yhteiskunnallista merkitystä vastaavassa suhteessa.

8.1.1 ETSK katsoo, että EU:n toimielinten olisi autettava sähköliherkkyudesta kärsiviin ryhmiin kuuluvia henkilöitä ja toimittava altistavien kenttien rajoittamiseksi, jotta nämä ryhmät eivät tulevaisuudessa kasvaisi tällaista teknologiaa hyödyntävien laitteiden yleistymisen seurauksena. Lisäksi olisi luotava nk. valkoisia alueita hätätoimenpiteenä kyseisestä oireyhtymästä pahimmin kärsivien henkilöiden auttamiseksi.

8.1.2 Oikeudellisesta näkökulmasta EU:n toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) määrätään, että kansanterveyden alalla unionin politiikka täydentää kansallista politiikkaa ja edistää sen koordinoitua, sillä sopimuksen 168 artiklan mukaisesti alalla ei yleisesti ottaen voida antaa sitovia säännöksiä. Jos kuitenkin olisi olemassa poliittista tahtoa ja kaikki jäsenvaltiot olisivat vakuuttuneita siitä, että unionin toimet ovat tarpeen ihmisten terveyden suojelun korkean tason saavuttamiseksi, ihmisillä esiintyvien tautien ehkäisemiseksi ja fyysistä terveyttä vaarantavien tekijöiden torjumiseksi, olisi mahdollista antaa jopa asetus SEUT-sopimuksen 352 artiklan nojalla.

8.1.3 Eräät muut nykyisin täysin vakiintuneet unionin politiikat, kuten ympäristö- ja kuluttajansuojapolitiikka, ovat syntyneet tällaisten säännösten nojalla. Nykyisiä ongelmia silmällä pitäen (esimerkiksi ebolan kaltaisten tautien leviäminen) perussopimusten seuraavan tarkistuksen yhteydessä olisi pohdittava unionille myönnettävää mahdollisuutta hyväksyä tietyn tyyppisiä kansanterveystoimenpiteitä.

8.1.4 Kaikkein EU:n lainsäädäntöön olisi sisällyttävä

- Euroopan neuvoston ehdottama ALARA-periaate (*as low as reasonably achievable*), jonka mukaan sähkömagneettisen säteilyn lämpövaikutukset sekä muut kuin lämpövaikutukset tai biologiset vaikutukset pidetään niin pieninä kuin kohtuudella on

mahdollista. Tämä on eräs ennalta varautumisen periaatteen muoto¹⁰, jonka avulla on mahdollista hyväksyä tehokkaita ehkäiseviä toimia ja tarkistaa nykyisiä raja-arvoja tarvitsematta odottaa täydellistä tieteellistä ja teknistä yksimielisyyttä, mikä on tärkeää haavoittuvimmassa asemassa olevien ryhmien suojelun kannalta.

- 8.2 Koska kansanterveys on monia aloja kattava arvo, EU:n tasolla voidaan hyväksyä toimenpiteitä myös sisämarkkinalainsäädännön (SEUT-sopimuksen 114 artiklan 3 kohta), ympäristöpolitiikan ihmisten terveyttä koskevan tavoitteen (174 artikla) sekä muiden politiikkojen nojalla, joiden toimenpiteillä voi olla vaikutuksia tällä alalla (esimerkiksi kuluttajapolitiikka tai taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskeva politiikka). Seuraavassa on esimerkkejä tällaisista toimenpiteistä:
- 8.2.1 Voitaisiin perustaa selkeä graafisesti esitetty – energiatehokkuusmerkintöjä vastaava – asteittainen merkintäjärjestelmä, joka varoittaisi mikroaalloista tai sähkömagneettisista kentistä, laitteen lähetystehosta, sen ominaisabsorptionopeudesta ja kaikista sen käyttöön liittyvistä terveysriskeistä.
- 8.2.2 Vakuutus sopimukseen sisältyy usein näitä riskejä koskeva poikkeuslauseke, ja tästä syystä olisi joko muutettava lainsäädäntöä tällaisen poikkeuksen estämiseksi tai käynnistettävä asiaa koskevat kilpailuoikeudelliset menettelyt, jotta selvitetään, onko alalla kartelli.
- 8.2.3 Mainonnan ja kuluttajatiedotuksen alalla olisi hyväksyttävä lainsäädäntöä mahdollisesti muita haavoittuvampien ryhmien suojelemiseksi. Tällaisia toimia voisivat olla esimerkiksi seuraavat:
- Rajoitetaan mainontaa ja kielletään matkapuhelinmainokset, joissa esiintyy nuoria ja alaikäisiä lapsia.
 - Kielletään käytettävään viestintävälineeseen katsomatta kaikki mainonta, jonka välittömänä tarkoituksena on myydä matkapuhelimia alle neljätoistavuotiaalle lapsille tai asettaa niitä heidän saatavilleen tai käyttöönsä.
 - Kielletään alle neljätoistavuotiaalle tarkoitettut ilmaiset lelut ja muut esineet, jotka muistuttavat muodoltaan tai ulkonäöltään matkapuhelimia.
 - Rajoitetaan langattoman teknologian (WiFi, matkapuhelimet, DECT-laitteet jne.) käyttöä oppilaitoksissa esimerkiksi järjestämällä mahdollisuus käyttää internetiä langoitetun yhteyden kautta ja kielletään matkapuhelinten käyttö opetuksen aikana ja kunkin koulun määrittelemissä tiloissa.
 - Vaaditaan, että jokaisen myydyn matkapuhelimen kanssa toimitetaan lisälaite, joka rajoittaa käyttäjän pään altistumista sähkömagneettiselle säteilylle puhelujen aikana.

10

COM(2000) 1.

8.2.4 On kiinnitettävä erityistä huomiota "sähköherkkiin" henkilöihin, jotka kärsivät yliherkkyydestä sähkömagneettisia kenttiä kohtaan ja ympäristöherkkyydestä, ja toteutettava erityistoimia heidän suojelemisekseen esimerkiksi tunnustamalla sairaus eri aloilla:

- terveydenhuolto: sähköyliherkkyyden tunnustaminen yliherkkyydestä sähkömagneettisille kentille johtuvaksi oireyhtymäksi
- työmarkkinat: yliherkkyyden tunnustaminen sairaudeksi ja mukauttamistoimenpiteiden toteuttaminen
- sosiaaliala: toimintakyvyn alenemisen tunnustaminen.

8.2.5 Aihetta koskevia tutkimuksia ja tutkimustoimintaa olisi edistettävä. Etusijalle olisi asetettava uudentyyppisiä mastoja, matkapuhelimia ja laitteita koskeva tutkimus kustannusten vähentämiseksi, energian säästämiseksi sekä ympäristön ja ihmisten terveyden suojelemiseksi. Samoin olisi edistettävä tutkimusta, jolla kehitetään yhtä tehokkaaseen mutta ympäristölle ja terveydelle vähemmän haitalliseen teknologiaan perustuvaa televiestintää. Voitaisiin esimerkiksi kehittää valvonta- ja annosmittausjärjestelmiä, joiden avulla mahdollisia haittavaikutuksia voidaan ymmärtää tarkemmin. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että entistä turvallisempien tekniikoiden tutkimuksella on myönteisiä vaikutuksia talouteen, ja lisäksi se tarjoaa merkittävän mahdollisuuden edistää työpaikkojen luomista.

8.2.6 Lisäksi olisi parannettava sähkömagneettisen saasteen työpaikoilla aiheuttamien riskien arviointi-, ehkäisy- ja hallintajärjestelmiä ja hyväksyttävä ennakoivasti niiden lieventämiseksi, neutraloimiseksi ja poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

8.2.7 Suurelle yleisölle suunnatut tiedotus- ja valistustoimet, kuten seuraavat:

- Laaditaan rekisteri tuotteista, joihin liittyy sähkömagneettinen riski, koska ne voivat aiheuttaa sähköyliherkkyyttä.
- Suunnitellaan tiedotus- ja valistuskampanjoita tähän sairauteen liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi ja suunnataan ne erityisesti profiililtaan sopiville henkilöille, jotka ovat pitkällä aikavälillä erityisen haavoittuvia sähkömagneettisille kentille. Kampanjoissa olisi selitettävä pitkän aikavälin mahdolliset biologiset haittavaikutukset ympäristölle ja ihmisten, varsinkin lasten, terveydelle.
- Tiedotetaan langattomien DECT-puhelinten, itkuhälyttimien ja muiden jatkuvasti mikroaaltopulsseja lähettävien kodin laitteiden sekä kaikenlaisten pysyvästi valmiustilaan jätettävien sähkölaitteiden mahdollisista terveysriskeistä ja suositellaan kiinteiden lankapuhelinten käyttöä kodeissa.

8.3 Olisi laadittava hyvien käytäntöjen oppaita, jotka koskevat sekä sähkömagneettisen säteilyn lieventämistä elinkeinoelämässä että toimenpiteitä sen aiheuttamien terveysvaikutusten ehkäisemiseksi, hallitsemiseksi tai poistamiseksi.

- 8.4 Laitteet ja säteilytasot osoittavien altistumiskarttojen saatavuutta olisi helpotettava ja parannettava, samoin kuin pääsyä tällaisia karttoja sisältäviin tietokantoihin.
- 8.5 Tuotteiden käyttöä koskevia sähkömagneettisia turvarajoja olisi säänneltävä, ja olisi laadittava sääntöjä sähkölinjojen ja matkapuhelintukiasemien mastojen suunnittelusta antamalla lainsäädäntöä, johon sisältyvät muun muassa seuraavat seikat:
- korkeajännitejohtojen ja muiden sähkölaitteiden ja asuntojen välinen turvaetäisyys
 - altistumisen sallitut enimmäistasot ja tehokkaat ja avoimet valvontajärjestelmät
 - velvoite, jonka mukaan aluesuunnittelun välineisiin on sisällyttävä kaikenlaisesta sähkömagneettisille kentille altistumisesta vapaita julkisia ja yksityisiä tiloja (nk. valkeat alueet, joihin olisi kuuluttava asuinalueita sekä sähkömagneettisesta saasteesta vapaita julkisia tiloja, kuten terveyskeskukset, sairaalat, kirjastot ja työtilat).
- 8.6 Olisi laadittava asianmukaisia ennalta ehkäisyä sekä varhaista diagnosointia ja hoitoa koskevia protokollia, joilla vähennetään asiaan liittyviä terveydenhuollon ja työelämän kustannuksia, hyödyntäen erityisesti bioyhteensopivaa teknologiaa.
- 8.7 Tarvitaan toimenpiteitä, jotka koskevat matkapuhelinten yksityiskäyttöä, langattomia DECT-puhelimia, joissa ei ole Full Eco -järjestelmää, WiFi-järjestelmiä, tietokoneiden WiLAN- ja WiMAC-järjestelmiä ja muita langattomia laitteita, kuten itkuhälyttimiä. Lisäksi olisi määrättävä, että laitteiden langattomia järjestelmiä koskeva oletustila on "pois päältä".
-